

הרשות המבצעת – הממשלה

במדינת ישראל, בהיותה דמוקרטיה שיש בה הפרדת רשויות, הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה. כלומר, הממשלה מחליטה על קווי המדיניות הכלליים של המדינה, ועל הדרכים להוציאה לפועל. היא מוציאה לפועל את חקיקת הכנסת, ומחליטה את החלטות השונות והשוטפות כדי לנהל את המדינה; כמו יציאה למלחמה, חתימה על הסכם שלום או ביצוע פעולות כלכליות שונות. ואחראית על יישום החלטות הכנסת.

בתור רשות מבצעת לממשלה ישנם שלוש מערכות:

הממשלה – גוף בו כל השרים וראש הממשלה פועלים ביחד.

השרים – בעלי תפקידים שלכל אחד מהם יש משרד, אחריות ואוטונומיה בתחום שלו. השרים נבחרים ע"י ראש הממשלה והם אחראים על קביעת המדיניות של המשרד עליו הם מופקדים ועל ביצועה. הם פועלים בכל התחומים שהממשלה אחראית להם: בטחון, יחסי חוץ, משטרה, כלכלה, חינוך, בריאות ועוד (תפקיד השר נקרא גם "תיק". לדוגמא: שר הבריאות אחז בתיק הבריאות, שר החינוך אחז בתיק החינוך).

דרג מנהלי – דרג פקידותי (מנכ"ל, פקידים) שפועל במשרדי הממשלה. שאחראים ליישום ההחלטות ומוציאים לפועל את מדיניות הממשלה והחלטותיה, וכן את מדיניות השר הממונה על המשרד וחוקי הכנסת.

סמכויות הממשלה:

- א. סמכות שיורית - מוגדרת בחוק יסוד הממשלה, "הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת". זוהי סמכות רחבה לפעול בשם המדינה במגוון שטחים שונים.
- ב. חקיקת המשנה – הכנסת היא אמנם הרשות המחוקקת, אולם החוקים שהיא מחוקקת מנוסחים באופן כללי וחסרים בהם פרטים רבים. כדי שאפשר יהיה לבצע אותם, הממשלה מחוקקת תקנות משנה, כלומר תיקונים משניים והשלמות לחוק, צווים והוראות. בתנאי שחקיקת המשנה לא סותרת את חקיקת הכנסת.

מה ההבדל בין חקיקה משנית לבין חקיקה ראשית? חקיקה משנית היא בסמכות הממשלה וחקיקה ראשית היא בסמכות הכנסת.

- ג. סמכות לתקן תקנות לשעת חרום – תקנות במקרה של מלחמה, משבר כלכלי עולמי המשפיע על המדינה ועוד.